

Αρ. Φακ.: ΑΥΤ. 20/2020

**Αυτεπάγγελτη Τοποθέτηση
Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

ως

**Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και
Παρακολούθησης της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών
για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και Φορέας Ισότητας,**

**αναφορικά με την υποχρεωτική χρήση προστατευτικών масκών από
παιδιά με αναπηρία άνω των έξι ετών κατά τη φοίτηση τους στα
σχολεία**

Ερευνών Λειτουργός: Κυριάκος Κυριάκου

Λευκωσία, 24 Αυγούστου 2020

Δηλώσεις Υπουργού Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

1. Ο Υπουργός Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας σε δηλώσεις¹ του ημερομηνίας 21ης Αυγούστου 2020 μετά το πέρας σχετικής συνεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου, ανακοίνωσε την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για τη **φοίτηση** στα δημόσια και ιδιωτικά σχολεία **με τη φυσική παρουσία των μαθητών και μαθητριών**, στη βάση αναθεωρημένων Υγειονομικών Πρωτοκόλλων.
2. Προς τούτο, σύμφωνα με τον Υπουργό, θα γίνει η αναγκαία διαρρύθμιση των χώρων στις σχολικές αίθουσες και, με βάση την τελευταία **σύσταση των ειδικών**, **«τα παιδιά θα πρέπει να χρησιμοποιούν προστατευτικές μάσκες** σε όλα τα σχολεία...**άρα το εκπαιδευτικό προσωπικό καθώς και τα παιδιά θα φοιτήσουν στα σχολεία με τη χρήση μάσκας** [άνω των 6 ετών]. Όλα τα σχολεία από την προδημοτική και τα νηπιαγωγεία, τη δημοτική εκπαίδευση, τα ειδικά σχολεία, τη μέση γενική και τη μέση τεχνική εκπαίδευση θα λειτουργήσουν κανονικά με φοίτηση όλων των παιδιών, νοουμένου ότι θα τηρηθούν τα πρωτόκολλα...».
3. Οι πιο πάνω δηλώσεις του Υπουργού ξεσήκωσαν **σωρεία αντιδράσεων**, κατά κύριο λόγο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, από γονείς, εκπαιδευτικούς ή/και άλλους ενδιαφερόμενους, **αφενός** σε σχέση με την **αναγκαιότητα** της προστατευτικής μάσκας από παιδιά γενικά, αφετέρου δε, τη **δυνατότητας χρήσης** της από παιδιά με αναπηρία τόσο σε πρακτικό επίπεδο όσο και σε σχέση με την **προσβασιμότητα τους** στη **μαθησιακή διαδικασία** και, κατ' επέκταση, στην **ισότιμη τους πρόσβαση στην εκπαίδευση**.
4. Αναφορικά με την αναγκαιότητα ή/και δυνατότητα χρήσης της μάσκας γενικά από παιδιά, κατά τη φοίτηση τους στο σχολείο, δεν υπάρχει

¹ Οι σχετικές δηλώσεις του Υπουργού είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Υπουργείου στο σύνδεσμο <file:///C:/Users/User/Downloads/ypp11148a.pdf>

δυνατότητα για έκφραση οποιασδήποτε άποψης επί του θέματος, καθότι πρόκειται για ζήτημα που άπτεται της δημόσιας υγείας και **επαφίεται στην κρίση της αρμόδιας επιστημονικής ομάδας ειδικών**. Ειδικότερα, πρόκειται για **ζήτημα**, σε σχέση με το οποίο, σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου **η κρίση της αρμόδιας αρχής είναι ουσιαστικά ανέλεγκτη**,² απο οποιοδήποτε δικαστικό ή εξωδικαστικό μηχανισμό.

Β. Συστάσεις Π.Ο.Υ. και UNISEF για τη χρήση προστατευτικών масκών από παιδιά

5. Ανεξάρτητα από την αδυναμία έκφρασης άποψης από οποιοδήποτε πρόσωπο που δεν είναι ειδικός, ήδη ο **Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ)** και η **UNISEF** προχώρησαν σε **συστάσεις**³ αναφορικά με την υποχρέωση χρήσης προστατευτικής μάσκας από παιδιά με αναπηρία, όπως παιδιών με **ακουστική, αισθητηριακή ή κινητική αναπηρία, αναπτυξιακές διαταραχές ή/και άλλες μαθησιακές δυσκολίες**, κατά τη φοίτηση τους στο σχολείο.
6. Ειδικότερα, στις εν λόγω συστάσεις τους ημερομηνίας **21 Αυγούστου 2020**, ο Π.Ο.Υ. και η UNISEF επισημαίνουν πως στη λήψη απόφασης για χρήση масκών σε **παιδιά ηλικίας έξι έως έντεκα ετών**, θα πρέπει να εφαρμόζεται μια **προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο**, που θα λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, την **ικανότητα** του παιδιού να **χρησιμοποιεί ορθά** τη μάσκα και τη διαθεσιμότητα κατάλληλης επίβλεψης του από ενήλικους, καθώς και ο **πιθανός αντίκτυπος** της χρήσης της μάσκας **στη μάθηση** και την **ψυχοκοινωνική ανάπτυξη** των παιδιών.
7. Όπως δε προσθέτουν ο Π.Ο.Υ. και η UNISEF, στα **παιδιά ανεξαρτήτου ηλικίας** με **αναπτυξιακές διαταραχές, αναπηρία ή άλλες ειδικές καταστάσεις υγείας** που πιθανόν να αλληλεπιδρούν με τη χρήση μάσκας, η χρήση μάσκας **δεν θα πρέπει να είναι υποχρεωτική** αλλά να **αξιολογείται ανά περίπτωση**, από τον παιδαγωγό ή τον ιατρό.
8. Όσον αφορά ειδικότερα στα **παιδιά με αναπτυξιακές διαταραχές ή αναπηρίες**, ο Π.Ο.Υ. και η UNISEF σημειώνουν πως τα παιδιά αυτά ενδέχεται

² ΑΑ *PILOTTOS LTD* ν Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και/ή Τμήματος Οδικών Μεταφορών, Υπόθεση αρ. 695/2005, 21 Σεπτεμβρίου 2006

³ Advice on the use of masks for children in the community in the context of COVID-19 https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-IPC_Masks-Children-2020.1

να τεθούν αντιμέτωπα με **επιπρόσθετα εμπόδια, περιορισμούς και κινδύνους** και ως εκ τούτου θα πρέπει να τους παρέχεται **εναλλακτική επιλογή** από τη χρήση μάσκας.

- 9.** Η δε χρήση μάσκας από **παιδιά με ακουστική αναπηρία** ενδέχεται, σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ. και τη UNISEF να επιφέρει **επιπλέον μαθησιακά εμπόδια και προκλήσεις**, που πιθανόν να οξύνονται από την ανάγκη τήρησης της συνιστώμενης φυσικής αποστασιοποίησης. Συνακόλουθα, **επηρεάζεται η συμμετοχή των παιδιών αυτών στη μαθησιακή διαδικασία**, εξαιτίας του **εξασθενημένου τόνου ομιλίας** που καταλήγει σ' αυτά από τη χρήση μάσκας από τον ομιλητή, την **αδυναμία χειλανάγνωσης και παρακολούθησης των εκφράσεων του προσώπου** του ομιλητή, καθώς και εξαιτίας της **φυσικής αποστασιοποίησης**. Ως **εναλλακτικές λύσεις** στις περιπτώσεις αυτές, θα μπορούσαν να είναι οι **ειδικά προσαρμοσμένες μάσκες με διαφάνεια** που δεν παρεμποδίζουν τη χειλανάγνωση ή οι **ασπίδες προσώπου**.
- 10.** Σημειώνεται πως παρότι ο Π.Ο.Υ. και η UNISEF αναγνωρίζουν ότι η **χρήση ασπίδας προσώπου** πιθανόν να μην παρέχει ολοκληρωτική προστασία, εντούτοις συστήνουν την χρήση της υπό προϋποθέσεις σε παιδιά με ακουστική αναπηρία ή άλλων μορφών αναπηρίας ή καταστάσεων υγείας που δεν επιτρέπουν την ορθή χρήση μάσκας.

Γ. Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

- 11.** Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες που κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία το 2011⁴, αναγνωρίζει ότι τα παιδιά με αναπηρίες πρέπει να έχουν **πλήρη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε ίση βάση με άλλα παιδιά**,⁵ ενώ τονίζει τη σημασία της **προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες στην εκπαίδευση**, ούτως ώστε να καταστούν ικανά «να απολαμβάνουν πλήρως όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες».⁶

⁴ Περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και Άλλων Συναφών Θεμάτων (Κυρωτικός) Νόμος 8(III)/2011

⁵ Εδάφιο (ρ) του Προοιμίου της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

⁶ Εδάφιο (φ) του Προοιμίου της Σύμβασης

- 12.** Σύμφωνα με τη Σύμβαση, «**διάκριση με βάση την αναπηρία**» σημαίνει οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό με βάση την αναπηρία, η οποία έχει το σκοπό ή αποτέλεσμα την παρεμπόδιση ή ακύρωση της αναγνώρισης, απόλαυσης ή άσκησης σε ίση βάση με άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, αστικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές διάκρισης, περιλαμβανομένης της άρνησης παροχής εύλογης προσαρμογής.⁷
- 13.** Οι δε **εύλογες προσαρμογές** συνιστούν, βάσει της Σύμβασης, τις «αναγκαίες και κατάλληλες τροποποιήσεις και προσαρμογές που δεν επιβάλλουν δυσανάλογη ή αδικαιολόγητη επιβάρυνση όπου είναι αναγκαίο σε συγκεκριμένη περίπτωση, για να διασφαλίζεται σε άτομα με αναπηρίες, η απόλαυση ή άσκηση σε ίση βάση με άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών».⁸ Για την **προαγωγή της ισότητας και την εξάλειψη της διάκρισης**, τα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι παρέχεται **εύλογη προσαρμογή** στα άτομα με αναπηρία.⁹
- 14.** Οι βασικές αρχές της Σύμβασης περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη **μη διάκριση**, το **σεβασμό της διαφορετικότητας και της αποδοχής** των ατόμων με αναπηρίες, η **ισότητα ευκαιριών**, ως επίσης και ο **σεβασμός για τις εξελισσόμενες δυνατότητες των παιδιών με αναπηρίες** και σεβασμός για το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρίες να διαφυλάξουν την ταυτότητα τους.¹⁰
- 15.** Σε σχέση ειδικότερα με τα παιδιά, στη Σύμβαση προνοείται πως τα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν την **πλήρη απόλαυση** από παιδιά με αναπηρίες όλων των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε ίση βάση με άλλα παιδιά**, ενώ σε όλες τις ενέργειες που αφορούν σε παιδιά με αναπηρίες, θα πρέπει να τίθεται ως **πρωταρχικής σημασίας το συμφέρον του παιδιού.**¹¹
- 16.** Περαιτέρω, με τη Σύμβαση αναγνωρίζεται το **δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες στην εκπαίδευση** και προς την πραγμάτωση του δικαιώματος αυτού, τα Κράτη οφείλουν να **διασφαλίζουν** την **παροχή εύλογης προσαρμογής** στη βάση των απαιτήσεων του ατόμου και της **απαιτούμενης υποστήριξης**, εντός του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος, για τη

⁷ Άρθρο 2 της Σύμβασης

⁸ Άρθρο 2 της Σύμβασης

⁹ Άρθρο 5 της Σύμβασης

¹⁰ Άρθρο 3 της Σύμβασης

¹¹ Άρθρο 7 της Σύμβασης

διευκόλυνση της αποτελεσματικής τους εκπαίδευσης, καθώς και την **παροχή μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης**, σε περιβάλλοντα που μεγιστοποιούν την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη.¹²

- 17.** Για σκοπούς διευκόλυνσης της **πλήρους και ίσης συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες στην εκπαίδευση**, τα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν **κατάλληλα μέτρα**, περιλαμβανομένης της διευκόλυνσης της **εκμάθησης ενισχυτικών και εναλλακτικών τρόπων, μέσων και δεξιοτήτων επικοινωνίας**, ως επίσης και να **διασφαλίζουν** ότι η εκπαίδευση πραγματοποιείται στις **πλέον κατάλληλες γλώσσες και τρόπους και μέσα επικοινωνίας** για το άτομο. Οι δε επαγγελματίες και το προσωπικό που απασχολούνται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, θα πρέπει να είναι ειδικά καταρτισμένοι στη **χρήση κατάλληλων ενισχυτικών και εναλλακτικών τρόπων, μέσων και μορφών επικοινωνίας, εκπαιδευτικών τεχνικών και υλικών** για υποστήριξη των ατόμων με αναπηρίες.¹³

Δ. Ο περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος & ο περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμος

- 18.** Με βάση τον περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμο **«έμμεση διάκριση για λόγους αναπηρίας»** σημαίνει την εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική η οποία ενδέχεται να προκαλέσει **μειονεκτική μεταχείριση** ενός προσώπου με αναπηρία σε σχέση με άλλα πρόσωπα.¹⁴
- 19.** Σύμφωνα με το Νόμο αυτό, τα άτομα με αναπηρίες έχουν, μεταξύ άλλων, **δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση**, βάσει των αναγκών τους, καθώς και στην **επικοινωνία με ειδικά μέσα** όπου τούτο κρίνεται αναγκαίο, ιδιαίτερα για ορισμένες ομάδες ατόμων με αισθητηριακές αναπηρίες.¹⁵ Η δε προσφορά στα άτομα με αναπηρίες υπηρεσιών κατώτερου επιπέδου ή με υποδεέστερους όρους, η **παράλειψη διενέργειας αλλαγών** σε υπηρεσίες ή διευκολύνσεις η οποία καθιστά αδύνατη ή αδικαιολόγητα δύσκολη, για ένα άτομο με αναπηρία τη χρήση τους, **όπως η χρήση εξειδικευμένων διευκολύνσεων στα σχολεία, συνιστά άνιση μεταχείριση των ατόμων με αναπηρία.**¹⁶

¹² Άρθρο 24 της Σύμβασης

¹³ Άρθρο 24 της Σύμβασης

¹⁴ Άρθρο 2 του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου

¹⁵ άρθρο 4 του Νόμου

¹⁶ Άρθρο 6 του Νόμου

- 20.** Για τη δε διασφάλιση των πιο πάνω δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία καθώς και για την ίση μεταχείρισή τους, θα πρέπει, βάσει του Νόμου, να λαμβάνονται τα **κατάλληλα μέτρα που θα διασφαλίζουν την παροχή εύλογων προσαρμογών** στα άτομα με αναπηρία.¹⁷
- 21.** Με βάση τον **περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμο**, κάθε μεταχείριση, όρος, κριτήριο, ή πρακτική, που απαγορεύεται ή δεν επιτρέπεται, από οποιοδήποτε εκάστοτε σε ισχύ νόμο ή κανονισμούς επί τω ότι **συνιστά** σύμφωνα με τις διατάξεις τους **άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω ειδικών αναγκών**, συνιστά **απαγορευμένη με νόμο διάκριση**, όταν **περιλαμβάνει**, μεταξύ άλλων, την εκπαίδευση.

Δ. Συμπεράσματα - Εισηγήσεις

- 22.** Από τα προαναφερθέντα ανάγεται πως η χρήση προστατευτικών μασκών από τους μαθητές έξι ετών και άνω, έχει μεν αποφασιστεί για την προστασία από το ενδεχόμενο έκθεσης των παιδιών στον ιό COVID-19, πλην όμως στην απόφαση αυτή **δεν φαίνεται να έχουν ληφθεί μέτρα για εύλογες προσαρμογές** που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών με αναπηρία.
- 23.** Συγκεκριμένα, η απόφαση αυτή λήφθηκε με την **προοπτική καθολικής εφαρμογής** της χωρίς οποιεσδήποτε εξαιρέσεις στις περιπτώσεις των παιδιών με αναπηρία, εφόσον **δεν περιλήφθηκε οποιαδήποτε πρόνοια** για τη διαφορετική αντιμετώπιση τους, ούτως ώστε **να αίρονται τα εμπόδια που τίθενται ενώπιόν τους για την πλήρη και ισότιμη πρόσβασή τους στη μαθησιακή διαδικασία**.
- 24.** Αντιθέτως δε, η απόφαση για υποχρεωτική χρήση της προστατευτικής μάσκας από όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά, καθώς και από τους εκπαιδευτικούς και το προσωπικό των σχολείων, ουσιαστικά επιφέρει τα παιδιά με αναπηρία σε **μειονεκτικότερη και δυσμενέστερη** θέση από τα άλλα παιδιά.
- 25.** Και αυτό γιατί τα παιδιά με **ακουστική αναπηρία**, αφενός **στερούνται της ευχέρειας παρακολούθησης του προσώπου (χειλιών και εκφράσεων)**

¹⁷ Άρθρο 9 του Νόμου

του/της εκπαιδευτικού κατά τη διάρκεια της παράδοσης του μαθήματος, καθώς και των συμμαθητών τους, με αποτέλεσμα να αδυνατούν να κατανοήσουν τα λεγόμενά τους, ενώ ταυτόχρονα, η χρήση της μάσκας από τα ίδια ενδέχεται να επιφέρει **επιπρόσθετα εμπόδια**, λόγω της πιθανής τριβής της με τα **ακουστικά βοηθήματα** που φέρουν στο πίσω μέρος του αυτιού τους.

- 26.** Τα δε παιδιά με **αισθητηριακή και νοητική αναπηρία** ή άλλης μορφής αναπτυξιακές διαταραχές, **πολύ πιθανόν να μην ανέχονται τη χρήση της μάσκας**, ενώ τα παιδιά με κινητική αναπηρία ενδέχεται να χρειάζονται **βοήθεια για να την χρησιμοποιούν** με το σωστό και ενδεδειγμένο τρόπο.
- 27.** Για τους πιο πάνω λόγους, ο **Π.Ο.Υ.** και η **UNISEF συστήνουν τη χρήση εναλλακτικών μέσων προστασίας** από τα παιδιά αυτά, δηλαδή μασκών με διαφάνεια ή προστατευτικών ασπίδων, ούτως ώστε με την **προσαρμογή των μέσων προστασίας στις ανάγκες των παιδιών με αναπηρία**, να μην παραμερίζεται και να μην παραβιάζεται το δικαίωμα για **ισότιμη πρόσβαση τους στην εκπαίδευση**, όπως αυτό διασφαλίζεται, τόσο με τη Σύμβαση όσο και με τον περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμον.
- 28.** Ως εκ τούτου, τυχόν έναρξη της σχολικής χρονιάς με την υποχρεωτική χρήση προστατευτικών μασκών από όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά, χωρίς την άρση των εμποδίων θα επιφέρει την **άνιση μεταχείριση** τους εν συγκρίσει με τα υπόλοιπα παιδιά, λόγω της **στέρησης του δικαιώματος τους στην εκπαίδευση σε ισότιμη βάση** με τα άλλα παιδιά της ηλικίας τους, αφού η μάσκα, των ιδίων ή/ και των εκπαιδευτικών, θα παρεμποδίσουν την πρόσβαση τους στη μάθηση σε ισότιμη βάση με τους άλλους.
- 29.** Ενόψει των ανωτέρω, δηλαδή για την ισότιμη μεταχείριση των παιδιών με αναπηρία, **θα πρέπει το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, σε συνεννόηση με το Υπουργείο Υγείας, να επανεξετάσουν την περίπτωση χρήση εναλλακτικών μορφών προστασίας από τα παιδιά με αναπηρίες** κατά τη φοίτηση τους στο σχολείο, όπως **μασκών με διαφάνεια ή προστατευτικών ασπίδων**, καθώς και από τους εκπαιδευτικούς ή/και τους συμμαθητές τους, όταν και όπου χρειάζεται, **στην βάση των συστάσεων του Π.Ο.Υ και της UNISEF.**
- 30.** Δηλαδή θα πρέπει να ακολουθηθεί μια νέα προσέγγιση στα πλαίσια επανεξέτασης των αποφάσεων με βάση τον κίνδυνο, που θα λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, την **ικανότητα** του παιδιού να **χρησιμοποιεί ορθά** τη μάσκα και τη διαθεσιμότητα κατάλληλης επίβλεψης του από ενήλικους, καθώς και ο **πιθανός αντίκτυπος** της χρήσης της μάσκας **στη μάθηση** και την **ψυχοκοινωνική ανάπτυξη** των παιδιών.

31. Προς την κατεύθυνση αυτή, **εισηγούμαι**, στη βάση των αρμοδιοτήτων μου ως **Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία** και ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, όπως η πιο πάνω σύστασή μου τεθεί το συντομότερο και δη εντός της τρέχουσας εβδομάδας, προς συζήτηση μεταξύ των δύο Υπουργείων και των γονέων ή/και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των γονέων παιδιών με **αναπηρία**, για την εξεύρεση οριστικής λύσης στο ζήτημα που έχει ανακύψει, οπωσδήποτε πριν από την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς.

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

**Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης,
Προστασίας και Παρακολούθησης
της Σύμβασης του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**

Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων